

Санітарно – просвітницька інформація «Щеплення КПК: історія впровадження, вплив на захворюваність на кір та сучасний календар вакцинації в Україні»

Кір, паротит і краснуха тривалий час залишалися одними з найпоширеніших інфекційних захворювань дитячого віку у світі, спричиняючи масові епідемії, ускладнення та значну смертність. До початку широкого застосування вакцинації практично кожна людина впродовж життя перехворювала на кір, який особливо небезпечний для дітей раннього віку через ризик розвитку пневмонії, енцефаліту, сліпоти та летальних наслідків. Усвідомлення масштабів проблеми стало поштовхом до створення ефективних вакцин та формування програм планової імунопрофілактики.

Першу ефективну вакцину проти кору було розроблено у світі на початку 1960-х років, а вже з середини десятиліття вакцинація почала впроваджуватися у національні програми багатьох країн. Згодом на основі поєднання вакцин проти кору, паротиту та краснухи була створена комбінована вакцина КПК, яка дозволила одночасно захищати дітей від трьох небезпечних інфекцій. Всесвітня організація охорони здоров'я визначила вакцинацію проти кору як один із найефективніших заходів збереження дитячого здоров'я, що дало змогу суттєво знизити глобальну захворюваність і смертність.

Після впровадження масової вакцинації проти кору захворюваність в Україні знизилася у десятки разів, а кір поступово перестав бути повсякденною інфекцією. У періоди стабільного високого охоплення щепленнями реєструвалися лише поодинокі випадки захворювання, переважно серед нещеплених осіб або людей із порушеним імунітетом. Це наочно продемонструвало ефективність вакцинації як інструменту контролю над інфекційними захворюваннями.

Водночас у періоди зниження охоплення профілактичними щепленнями в Україні знову виникали масштабні спалахи кору. Найбільші з них фіксувалися у 2006, 2012 та 2017–2019 роках, коли кількість захворілих обчислювалася десятками тисяч. Під час цих спалахів кір уражав не лише дітей, а й дорослих, що свідчило про накопичення прошарку неімунного населення. Саме ці події стали серйозним сигналом про небезпеку зниження рівня вакцинації та необхідність посилення імунопрофілактики.

Порівняння статистики захворюваності на кір до і після впровадження вакцинації переконливо свідчить про її ефективність. У довакцинальний період кір був практично неминучим дитячим захворюванням, тоді як після запровадження планових щеплень він перетворився на керовану інфекцію, поширення якої напряму залежить від рівня охоплення вакцинацією. Кожен епізод зростання захворюваності в Україні супроводжувався зниженням довіри до щеплень, перебоями з вакцинами або активним поширенням дезінформації.

Станом на сьогодні вакцинація КПК залишається одним із ключових елементів Національного календаря профілактичних щеплень України. Згідно з чинним календарем, щеплення проти кору, паротиту та краснухи проводиться

дворазово: перша доза вводиться дитині у віці 12 місяців, а друга — у 6 років. Така схема дозволяє сформувати стійкий імунітет у переважній більшості дітей та забезпечити довготривалий захист від захворювання.

В Донецькій області впродовж поточного періоду 2025 року щеплено проти кору 1482 дитини, в тому числі 495 дітей віком 1 рік.

Окрему увагу в сучасних підходах приділяють вакцинації дорослого населення, яке не має підтверджених даних про щеплення або не перехворіло на кір у дитинстві. Саме серед дорослих під час останніх спалахів в Україні реєструвалася значна частка тяжких випадків захворювання. Це підкреслює важливість надолужувальної вакцинації та перевірки вакцинального статусу, особливо для осіб із груп ризику та працівників медичної сфери. Однак, слід зазначити, що для бустерної дози КПК вакцину слід придбати самостійно.

Вакцина КПК є безпечною та ефективною, а її застосування дозволяє не лише захистити окрему людину, а й сформувати колективний імунітет, необхідний для переривання ланцюгів передачі інфекції. Підтримання високого рівня охоплення вакцинацією є єдиним надійним способом запобігання новим спалахам кору, що особливо актуально в умовах міграції населення та глобальних епідеміологічних викликів.

Дізнатися про наявність вакцин у медичних закладах Донецької області можна на офіційному сайті ДУ «ДОНЕЦЬКИЙ ОЦКПХ МОЗ» за посиланням [ДУ «ДОНЕЦЬКИЙ ОЦКПХ МОЗ»](https://dn.cdc.gov.ua/citizens/vaccination/) <https://dn.cdc.gov.ua/citizens/vaccination/>

